

PAPER DETAILS

TITLE: Trabzon'da Konuta "İç"ten Bakmak: [?]+1 Toprak 2 Atölyenin Ardından

AUTHORS: Derya ADIGÜZEL ÖZBEK,Armagan Seçil MELIKOGLU EKE,Sedef SAV,Meriç

ALTINTAS

PAGES: 263-278

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/737536>

Trabzon’da [?]+ I Toprak

Dr. Öğr. Üyesi, Derya Adigüzel
Dr. Öğr. Üyesi Armağan Seçil
Arş. Gör. Sedef Sav
Arş. Gör. Meriç Altıntaş

Özet

Konut, insanın dünyadaki varoluşu, yaşamı, aidiyet duygusunu besleyen, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçları karşılayan, özelleşmiş bir mekan türüdür. Nüfus artışı, kentleşme, teknoloji ile karşılaşmaktadır; kullanıcılar, konut ve kullanıcıya sunulmaktadır. Konut, yaşamın piyasa değeri [?]+ I olan bir mekan tasarımıdır. [?]+ I TOPRAK, kurgulanarak İstanbul bağlamında uygulanmaktadır ancak, konuya yalnızca çeşitli kentlere yayılması, konutun [?]+ I Toprak Atölye 2” Kentsel kenti bağlamında gerçekleştirilmesi, birinci atölyenin sonuçları üzerindeki

Anahtar Kelimeler: Konut, G

LOOKING TO THE FOLLOWING THE

Abstract

The term “housing” corresponds to the world; it defines a specialized area of psychological and sociological examination. The current examination of the current housing needs, in some way, are being felt, luxury, and status - are being felt, the interiors are ignored and life. Toprak Atölye” workshop series bringing a critical perspective to the under the scope of 3rd Istanbul focus and reference point to the issue at Istanbul scale and context. Corresponding contexts in order. Corresponding Technical University, Faculty of Architecture were designed in accordance with results and experiences.

Keywords: House, Current Ha

Dr. Öğr. Üyesi, Derya Adigüzel
marlık ve Çevre Tasarım Bölümü
Dr. Öğr. Üyesi Armağan Seçil
İstanbul Kültür Üniversitesi
E-mail: armagansecel@yahoo.com
Arş. Gör. Sedef Sav. İstanbul
Bölümü, İstanbul. E-mail: sa
Arş. Gör. Meriç Altıntaş. İsta
Tasarım Bölümü, İstanbul E-

Giriş

“Şayet herhangi bir odada
yatağın yerini değiştirecek olursak,
oda değiştirmiş olduğumuzu söyleyebilir miyiz ya da buna ne
demeliyiz?”

Georges Perec

Georges Perec, Mekan Feşmekan kitabında sayfadan başlayarak dünyaya uzanan mekan tartışmasının oda bölümünde bu soruyu yöneltir. Soru ile okuyucusunun yaşadığı mekan, mekandaki nesneler ve onların ilişkisi hakkında düşünmesini ister. Bunu da en temel ihtiyaç olan yatma eylemi ve hem yatma eyleminin mekanı hem odanın nesnesi olan yatak üzerinden yapar. Bu soruyu, bir odada ikamet etmek ne demektir? Bir yerde ikamet etmek, o yere sahip olmak mı demektir? soruları izler. Perec'in mekanla ilgili yönelttiği sorular gelip ev mekanına dayanmaktadır. Çünkü kitaba konu olan sayfa, bir apartman dairesinin odasında bulunan masanın üzerinden dünyaya açılmaktadır. Sayfa aslında evin yansıdığı çekirdektir, tıpkı dünyanın çekirdeğin yansıdığı ev gibidir (Perec, 2017). Diğer yandan ikamet edilen her mekan özünde ev fikri taşımaktadır (Bachelard, 2013). Aynı zamanda mekan üretme arzusu, iletişim kurma ve hatırlama arzusu ile dünyada kendimizi ifade etme biçimimizin farklı bağlamları olan yoldur. Bu bağlamlar mekanın nesnelerinde, renginde, ışığında, malzemesinde vücut bulur (Botton, 2010).

Ev, kişi ile dünya arasında, mekândaki deneyime düzen, bütünlük ve anlam veren ilişkiler bütünüdür ve insanlara, yere, geçmişe ve geleceğe bağlı olma özelliklerine sahiptir. Evin anlamlar bütünü olma durumu Hayward'ın 1975 yılındaki çalışmasında şöyle açıklanmaktadır;

- Fiziksel strüktür; tanımlanabilen sınırları ve kenarları olan ayrık birim
- Bölge; bireyin yaşadığı yerle ve konutun çevresiyle oluşturduğu psikolojik bağ
- Mekânda yer; bireyin dünyada referans noktası olarak kullandığı, dönüp dolaştığı yer
- Kimlik ve kişilik; bireysel özellikler
- Sosyal ve kültürel birim; bireyin diğerleriyle günlük etkileşimlerini içeren sosyal çevredir (Hayward, 1975).

Perec'in yönelttiği insan yaşamı ile mekan ilişkisine dair bu sorular düşünülürken ve evin anlamı sorgulanırken, İstanbul “mega kente yaraşır mega konut projeleri” ile çepeçevre kuşatılmaktadır. İnsanlara ikamet etmeleri,

yaşamaları için orta ve konutlar sunulmaktadır. Baudrillard'ın sun önemli olan tüketim pazarlama biçimi, sunulmaktadır. Artık onun kendisi üstün (Baudrillard, 2002).

Konutlar, ev olarak pazarlanmaktadır. mekanizmalardan ve değerde alabileceği için tek tip üretim hızla çoğalmaktadır. rıyla kurulan konut (Melikoğlu Eke, A.

Evin anlam değeri dartların uyguland Bu çelişkili durumda mekan tasarımları “YE” dizisi düzenlen linen konut ve iç üretim aracılığıyla mıştır. İstanbul'da rin çeşitli kentlerde Gerçekleşen her b bağlamını sorgulay tirmektedir. Böyle atölyenin kapsamı atölye dizisi sürekli sistemi içinde ele a “[?]+1 TOPRAK mında kolektif bir süreci ve sonuç ür

¹ <http://bizinsanmiyiz.iksv.org>

Sonrasında “[?]+1 TOPRAK ATÖLYE 2” Karadeniz Teknik Üniversitesi, İç Mimarlık Bölümü’nün ev sahipliğinde Trabzon kenti bağlamında gerçekleştirilen konut projeleri ve iç mekan tasarımlarının sorgulanarak yeni önerilerin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Atölye Strüktürü

Birinci atölye süreci kendi düşünme sistemini oluşturmayı hedefleyen deneyim odaklı strükture dayandırılarak üç adımda kurgulanmıştır.

- **Kavramlar-Durum Analizi:** Katılımcı bir yaklaşımla bu adımda atölye yürütücüleri ve katılımcıların konuya ilişkin bakış açıları ve sorgulamaları ile ortak bir üretim dili oluşturması hedeflenmiştir. Bu süreçte konunun tanıtılması ve irdelenmesinden, sonra konuya ilişkin sorgulamalar konut projelerine ait yazılı medyalar üzerinden gerçekleştirilmiştir.
- **Kavram-İlişkiler Sentezi:** Bu adımda atölye yürütücüleri izleyici konumuna geçerek katılımcıların süreci yönlendirdiği bir yolun izlenmesi amaçlanmıştır. Katılımcılar tarafından yapılan kavramsal analizin hangi ölçekte, ne şekilde ve nasıl üretime dönüşeceği belirlenmiştir.
- **Öneri Geliştirme:** Geleceğe yönelik konutta “iç”e (iç mekana) ilişkin yeni öneriler ve soruların geliştirilmesi hedeflenmiştir (Melikoğlu Eke vd., 2017).

Birinci atölye strüktürünün düşünme biçimine bağlı kalınarak Trabzon kenti bağlamında atölye sürecine “Bağlamı Tanıma” adımı eklenmiştir. Ayrıca, yürütücü ve katılımcı aktörlerine danışman aktörü katılmıştır. Bunların nedeni birinci atölyeye ait strüktür üç gün olarak planlanmıştır. Ancak Trabzon’da gerçekleşecek ikinci atölyede iki gün olarak yeniden ele alınarak her adıma zaman kısıtlaması getirilmiştir. Bu nedenle hem yürütücülerin hem katılımcıların önceden yapacakları hazırlığın daha kapsamlı olması gerekmiştir. Ayrıca yürütücülerin, Trabzon kentine yabancı olmaları, hem ön hazırlığı hem de Trabzon kentini bilen, orada yaşayan ve bu konuda çalışmalar yapmış bir danışmanı gerekli kılan diğer nedendir. Katılımcılar açısından bağlamı tanıma adımının nedeni, katılımcıların çoğunun Trabzon’a eğitim için geldiklerinden kente yabancı olmalarıdır. Diğer yandan Trabzon, İstanbul gibi semtlerin birbiri içinde eridiği bir yer olmadığı için katılımcılar farklı semtlerde yapılan konut projelerine yabancı kalmaktadır. Atölye sürecine aktörlerinin bir araya gelmeden önce bireysel olarak yürüttükleri

bağlamı tanıma adımları

- **Bağlamı Tanıma**
tanıma yani bağlamı tanıma

Atölye strüktürünün tanıma adımı ve danışman rol dağılımı aşağıdaki gibidir.

Diyadin

Bağlamı Tanıma

Bu adımda atölye yürütücüleri konutla ilgili literatür çalışmaları, projelerinin yoğunlukla derlemişlerdir. Bu adımda yönlendiren konutla ilgili bölgede yoğunlaştıran veya tekdüzeliği ha-

Kavram-Durum A

Atölye çalışması düşünmelerinin p yürütücülerinin ko fark/farklar tartışıl ortamının yaratıl amaçlanmıştır. Katı ilk olarak paylaşıla yapılar “konut” ola olarak adlandırılm ev çizmesi istendiği ve bu imajın katılı imge haline geldiği

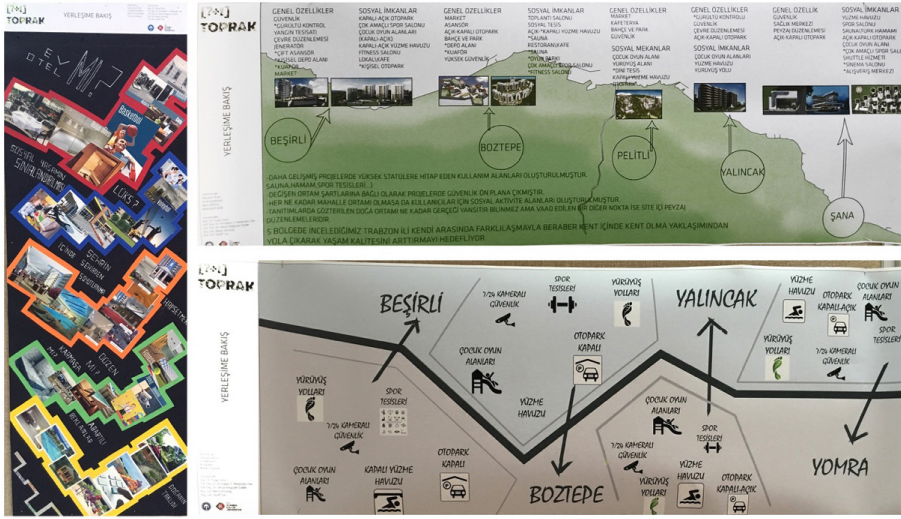
bağlamda konut; kullanıcısı belli olmayan, genel bir kullanımla tanımlanırken ev; kullanıcısı tanımlı, şahsa ait olan şeklinde tanımlanmıştır. Tartışmanın devamında katılımcıların, yürütücülerin ve danışmanın deneyimlerine dayalı olarak yeni bir ev alma dürtüsüne nelerin neden olduğu sorusu sorulmuş, son yıllarda üretilen konut projelerine ve değişen kullanıcı profiline odaklanılmıştır. Buna göre genel yaklaşım; imkanı olanların daha büyük, daha aydınlık, daha iyi şartlara sahip ev almak istemeleri yani evi statü aracı olarak gördükleri veya ev almaya yatırım gözüyle bakmaları şeklinde ifade edilmiştir. İlk bölümün devamında Trabzon bağlamında konut projelerine dair gözlemlere geçilmiştir. Toplanan gazete, dergi reklamları, broşür ve diğer tanıtım medyaları incelenerek konut projelerinde seçkin çevre, deniz manzarası, Forum Alışveriş Merkezi'ne (AVM) yakın gibi sloganlarla pazarlama stratejileri geliştirildiği saptanmıştır. Trabzon kent merkezinde yer alan Forum Avm, kentlilerin sadece alışveriş ihtiyacını karşılamak için bulunduğu bir mekan olmanın ötesinde, kent içi kamusal bir alan olarak işlev kazanmıştır. Bu işlev mekanın üretim aşamasında planlanmamış/öngörülmemiş olsa da, kullanıcıların mekanı kullanım biçimi, kullanım süresi ve içselleştirmesi sebebiyle bu konuma evrildiği belirtilebilir. Kent içinde böylesi öneme sahip bir yapı, konut satış stratejilerinde de sıklıkla kullanılmıştır.

Bununla birlikte temel yaşam ihtiyacı olan ve zorunlu olarak sağlanması gereken koşulların birer ayrıcalık olarak sunulduğu yine medya örnekleri üzerinden ortaya konmuştur. Trabzon kentinin son yıllarda aldığı göçlerle artan Arap nüfusa hizmet eden konut satışları ve tanıtımları baskın olarak gözlenmiştir. Yerel kullanıcının geleneksel konut kullanımına hitap etmese dahi yüksek talep gören konut projeleri, bu talebe bağlı olarak artmakta ve satılmaktadır. Kavram-Durum analiz çalışmasında katılımcılar tüm bu tartışmaları yansıtan ortak bir pafta üretmiş, bu pafta sürecin geri kalanının kavramsal altlığı olarak rol almıştır (Görsel 1). Değerlendirmeler sonucunda Trabzon kenti Şana, Pelitli, Yalincak, Boztepe ve Beşirli'den oluşan beş bölgeye ayrılmıştır (Görsel 2). Katılımcılar diğer aşamada bu bölgeleri kent, yerleşim ve iç mekan ölçeğinde irdelemek ve karşılaştırmak üzere dörder kişilik on gruba ayrılmıştır (Görsel 3).

Görsel 2: Kavram

yerleşime dair vaatlerinin yanında iç mekana dair çok az söz söylüyor olmaları katılımcılar tarafından eleştirilmiş, kullanılan malzemeler, teknik özellikler, farklı plan tipleri incelenmiştir (Görsel 6).

Görsel 5: Yerleşime Bakış

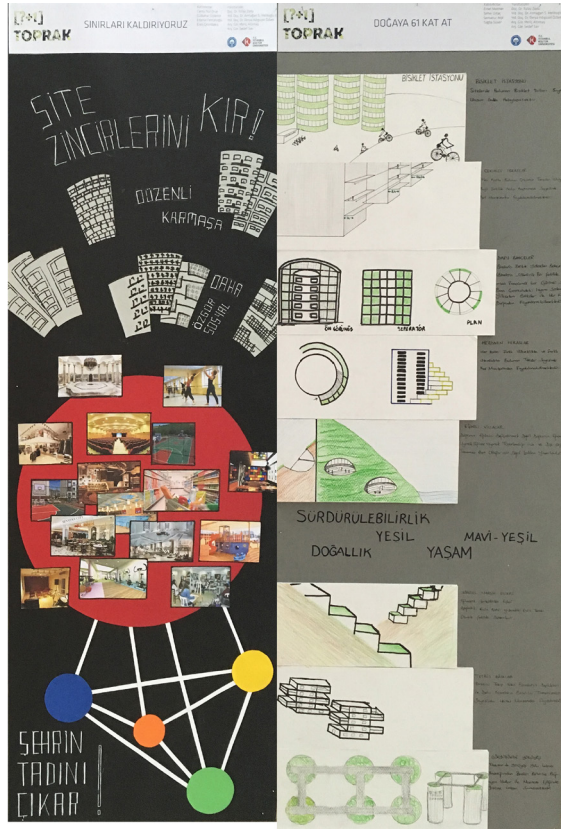

Görsel 6: Konutta İçe Bakış

Tasarım Önerisi C

Analiz ve sentez yapıldı ve öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler öncü olabilecek fikirlerdir. Sıkılıkla görülen planlar, ihtiyaçlara uygun ve katılımcılar yer dönelebilen mobil hedeflemektedir. Uygulamak adına süreç önerileri bağlamında ve dönüştürülebilir.

Yerleşim ölçeğinde geliştirilen tasarım önerilerinde öne çıkan nokta kentten kopuk sosyal yaşamın kente geri kazandırılması üzerinedir. Site yerleşimlerinin barındırdığı sosyal olanaklar nedeniyle kullanıcıların site sınırları içinde değerlendirdiği zamanlarını, kent içindeki sosyal alanlarda geçirmeleri önerilmiştir. Böylece kentlinin kent içinde sosyalleşmesi amaçlanmıştır. Bunu sağlamak için mahalle kavramından yararlanılarak birbirine yakın sitelere büyük ölçekli ortak sosyal alanlar, kendi içlerinde ise sokak yaşamına vurgu yapan daha küçük ölçekli sosyal alanlar önerilmiştir. Böylelikle site sınırları birbiri içinde kaybolacaktır. Site yerleşimlerinin Trabzon kentinin topoğrafik özelliklerine uygun olarak konumlanması, doğal eğimden faydalanarak şekil alması bir diğer öneridir. Bu noktada sürdürülebilirlik bağlamı yeniden ön plana çıkartılmış, yeşil teknolojilerin ve ürünlerin yapı içerisinde kendine yer bulacağı öneriler geliştirilmiştir (Görsel 8).

Görsel 8: Yerleşim ölçeğinde tasarım önerileri

Konut projelerini yerleşimlerinin oda yeni bir odak no kentle ilişki kuraca önerilmektedir. Bu sürdürmesi de an vurgulanırken doğ fikir olarak ifade e adına topoğrafya önerilmiştir. Site yeni fikirler sunulm

Sonuç Yerine

İlki 3. İstanbul Tas atölye dizisi ile kılmak ve bu konu kolektif bir çalış [?]+1 TOPRAK at

seferinde sorgulayarak gelişmeye açık şekilde kurgulanmıştır. İstanbul'da gerçekleşen ilk atölyenin ardında Trabzon'da yapılan, bu çalışmanın da konusu olan ikinci atölyenin strüktürü yeniden biçimlenmiş, bu biçimleniş sonucu da düşünme yöntemine aşağıdaki süreç adımları, üretime katkı sağlayan aktörler ve farklı rolleri ayrıca kavramlar eklenmiştir.

Diyagram 2: [?] + I Toprak Atölye 2 Strüktürü-Aktörler

Birinci atölye ile ikinci atölyenin düşünme sistemi açısından en temel farkları eklenen bağlami tanıma adımı ve danışman aktörüdür. Birinci atölye strüktürüne Trabzon kenti özelinde ve zamansal sınırlılık göz önünde bulundurularak "Bağlami Tanıma Adımı" eklenmiştir. Atölyenin aktörleri bu adımda kendi araştırmalarını yaparak atölyenin düşünme sistemi ile karşılaşmışlardır. Bu da ilk atölyedeki esnek aktör rollerinin süreçte sınırlı kalmasına neden olmuş, daha tanımlı roller üstlenmelerini sağlamıştır. Diğer yandan katılımcı sayısının fazla olması da yürütücülerin tanımlı bir rol üstlenmelerini etkileyen diğer nedendir. Atölye strüktürüne katılan danışman aktörü ise atölye strüktürüne düşünce zenginliği ve çeşitliliği sağlamıştır. Gelecek atölyelerde hangi farklı aktörlerin eklenebileceği, bu sayede nasıl düşünme biçimlenişlerinin ortaya çıkacağı önemli bir girdidir. Atölyenin strüktürüne eklenen yerleşim ölçeği ilk atölyeden farklı olarak gündeme gelen diğer önemli bir girdidir. İstanbul'dan farklı olarak Trabzon'da semtler arası çeşitliliğin ve sosyal statünün daha belirgin olması site yerleşimlerinde belirgin farklılaşmaları görünüm kılmış, bu da yerleşim ölçeğini atölyenin konusu haline getirmiştir.

Trabzon özelinde karşımıza çıkan ilk durum, kentin ilk alışveriş merkezi olan Forum AVM hem kent içinde nirengi noktası hem de baskın bir kamusal alandır. Bu da Avm'ye yakınlığı güncel satış projeleri için önemli bir satış stratejisi haline getirmiştir. Konut projeleri Avm'lere yakınlıkları üzerinden değil Forum Avm'ye yakınlığı ile pazarlanmaktadır. Diğer

yandan, şehrin ald...
belirgin öge olarak...
bir çeşitlenme sağ...
Kentteki konut pr...
itilmekte ve stan...
İstanbul'a göre dal...
olması ve önemlis...
tipolojilerini müm...
Trabzon konut anl...
de karşımıza çıkma...
Katılımcıların tüm...
kavramlarının öne...
düzeyine sahip ol...
bu konuya dikkat...
[?]+1 TOPRAK at...
yeni aktörler, adıml...
evrilmesi, Trabzon...
konut projeleri fa...
kıldığını okunması...
bağlamında sınırlı...
yapılması ve yur...
düşünülmektedir. ...
kazanarak yoluna...

Kaynakça

- Bachelard, G. (2013). *Mekanın Poetikası* (çev. A. Tümertekin) İstanbul: Kesit Yayıncılık.
- Baudrillard, J., (2002). *Tüketim Toplumu* (çev. F. Keskin, N. Tural) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Botton, A. (2010). *Mutluluğun Mimarisi* (çev. B. Tellioğlu Altuğ) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Hayward, G. (1975). "Home as an Environmental and Psychological Concept", *Landscape*. 20(1), 2-9.
- Melikoğlu Eke, A.S. Adıgüzel Özbek, D., Altıntaş, M. ve Sav, S. (2017). "Konuta "iç"ten bakmak: [?] + I Toprak Atölyenin Ardından", *Yapı Dergisi*, 425, 82-86.
- Perec, G. (2017). *Mekan Feşmekan*. İstanbul: Everest Yayınları

İnternet Kaynakları

İnternet: <http://bizinsanmiyiz.iksv.org/etkinlikler/> adresinden 05 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır.